

HOOFDSTUK 10: SEKSUELE VOORKEUR

1. Inleiding: Freuds voorkeuren

HOMOSEKSUALITEIT

Dubbelzinnigheid

- Lijst van perversies
- Weigeren dat het een ziekte is

Oorsprong

- Het maakt deel uit van onze biologische constitutie
- Psychologische verklaringen (identificatie met moeder)

Men is homoseksueel (vanaf de geboorte) en men wordt homoseksueel (na vereenzelviging met moeder).

Tegenwoordig: binaire denken

- Hetero OF homo
- Natuur OF cultuur
- Fatum OF keuze

Het binaire denken ondermijnen en de complexiteit van het debat over seksuele voorkeuren bloot leggen

(a) Essentialisten

Seksuele voorkeuren = natuurlijke soorten (een classificatie die 'geschreven' staat in de constitutie van mensen)

(b) Sociaal-constructivisten

Seksuele voorkeuren = sociale constructies (vormgegeven door sociale, culturele en economische factoren)

2. Twee paradigma's

LEVAY

Er bestaan anatomische verschillen tussen de hersenen van homoseksuele mannen en de hersenen van heteroseksuele mannen.

HAMER EN BAILEY (1)

Onze seksuele oriëntatie staat voor een groot deel in onze genen geschreven. Het is niet of nauwelijks te veranderen, dus mensen zijn ofwel heteroseksueel ofwel homoseksueel (ofwel biseksueel).

LESBIAN AND GAY STUDIES (2)

Seksuele oriëntatie staat helemaal niet 'in de genen geschreven', maar wordt gevormd door allerlei sociale, culturele en economische factoren (= kneedbaar).

De opdeling is niet universeel en tijdsloos.

HET ONDERSCHIED TUSSEN BEIDE PARADIGMA'S

Het is mogelijk om over elk onderwerp (x) een debat op te zetten, waarbij x in het ene geval beschouwd wordt als veruitwendiging van een tijdloze en aangeboren essentie (= essentialisme), in het andere geval als een contingente sociale constructie (sociaal-constructivisme) = morele/politieke claim

3. Soorten van soorten

NATUURLIJKE SOORT

- Een groep individuen, organismen, entiteiten of eigenschappen die van nature een groep vormen
- Vaste, interne en natuurlijke eigenschappen (identificatie en onderscheiding van andere entiteiten)
- Voorbeelden
 - (a) Chemische elementen (goud)
 - (b) Biologische soorten (planten- en diersoorten)
 - (c) Fysische entiteiten (quark)

NATUURLIJKE MENSELIJKE SOORT

- Idem als natuurlijke soort, maar dan bij mensen
- Voorbeelden
 - (a) Bloedgroepen
 - (b) Erfelijke kenmerken (geslachtschromosomen)

NATUURLIJKE (MENSELIJKE) SOORT: VOORWAARDEN

- (1) X is totaal onverschillig ten opzichte van onze theorieën over X
- (2) X vormt een homogene en begrensde categorie
Alle leden van X kenmerken zich door een unieke eigenschap die hen onderscheidt van leden van Y
- (3) De unieke eigenschap die alle leden van X gemeenschappelijk hebben moet een natuurlijke eigenschap zijn

NIET-NATUURLIJKE SOORT: VOORWAARDEN

- (1) Ze trekken zich niets aan van de manier waarop we hen conceptualiseren
 - (2) Ze delen geen uniek definiërend kenmerk
 - (3) Ze delen geen natuurlijk kenmerk
- Voorbeelden
 - (a) Stoelen
 - (b) teddyberen

NIET-NATUURLIJKE MENSELIJKE SOORT (= SOCIALE SOORT)

- Sociale menselijke soorten of sociale constructies
- Variabele eigenschappen (niet vast, intern of natuurlijk)
- Externe en culturele eigenschappen
- Voorbeelden
 - (a) Gescheiden vaders in Leuven
 - (b) Leden van een politieke partij

INTERACTIEVE SOORT (deel van sociale menselijke soort)

- In sommige sociale menselijke soorten zijn de leden niet onverschillig ten opzichte van de theorieën over die soorten, ze zijn zich namelijk vaak bewust van de manier waarop ze geconceptualiseerd worden en stemmen hun doen en laten daarop af
(= interactie tussen theorieën en mensen)
- Voorbeeld: Schizofrenie (hallucinaties of affectieve criteria)

4. Zijn seksuele voorkeuren natuurlijke (menselijke) soorten?

MAAKT ONZE SEKSUELE VOORKEUR EEN NATUURLIJKE ORDERING VAN VERSCHILLENDE GROEPEN VAN MENSEN?

Essentialisten (JA!)

(1) Is er een unieke natuurlijke eigenschap die typerend is voor homoseksuelen?

Het onderzoek is niet overtuigend en het is onduidelijk of de neuro-anatomische verschillen de oorzaak is van hun seksuele voorkeur, of eerder het gevolg.

Conclusie: nog geen eenduidig natuurlijk kenmerk voor alle homoseksuelen en enkel voor homoseksuelen

(2) Vormen homoseksuelen en heteroseksuelen duidelijk gescheiden groepen?

- homoseksuelen: seks met hetzelfde geslacht
- heteroseksuelen: seks met het andere geslacht
- Biseksualiteit: tijdelijke twijfelaars

- (a) Kinsey: biseksualiteit is even gangbaar als homoseksualiteit
- (b) Sex historians: biseksualiteit is gangbaarder dan (exclusieve) homoseksualiteit
- (c) Dierenwereld: geen homoseksualiteit, maar wel biseksualiteit

Conclusie: geen dwingend en strikt onderscheid tussen homoseksualiteit en heteroseksualiteit

(3) Veranderen individuele homoseksuelen en heteroseksuelen niet als we hun benamingen veranderen of wanneer we op een andere manier gaan denken over homoseksualiteit (en heteroseksualiteit)?

(a) DE BENAMING

- ✓ Essentialisten: homoseksuelen trekken zich niets aan van hoe en wat we over ze denken
- ✓ Tegenargument: termen zoals 'gay', 'homofiel' hebben wel impact en zijn kwetsend

'Homoseksueel' is gedateerd en herinnert aan de psychiatrisering van homoseksualiteit. Deze medicalisering van homoseksualiteit liet homoseksuelen niet onberoerd, al is het niet duidelijk hoe en in welke mate die medicalisering hun seksuele voorkeur en hun seksueel gedrag veranderde.

(b) DE CLAIM DAT HET AANGEBOREN IS

Het aantal jongens dat homoseksueel was daalde sterk

- ✓ Ze durfden het niet toe te geven
- ✓ Ze waren eerlijk, dus er was iets grondig veranderd

Conclusie: er is wel een impact

INTERACTIEVE SOORT: er is wederzijdse beïnvloeding tussen onze theorieën over homoseksualiteit en homoseksuele actoren.

Looping-effect: onze kennis over X beïnvloedt het gedrag van X, waardoor het gedrag van X verandert en op basis van die verandering, verandert ook onze kennis...

... → theorie over homoseksualiteit → homoseksueel gedrag → theorie → ...

5. Zijn seksuele voorkeuren sociale constructen?

SOCIAAL-CONSTRUCTIVISTISCHE BENADERING

Onze seksuele verlangens worden in belangrijke mate bepaald door contingente sociale, culturele en economische factoren (de aard, het voorwerp, het gevolg). Deze elementen worden bepaald door het kennissysteem waarin we ons bevinden. Er bestaan verschillende kennissystemen die radicaal van elkaar verschillen (= epistemes van Foucault).

Conclusie: als onze seksualiteit vormgegeven wordt door contingente culturele factoren en als ons kennissysteem radicaal anders is dan dat van de oude Grieken, dan verschilt onze seksualiteit radicaal van de seksualiteit van de oude Grieken.

HALPERIN: EEN SOCIAAL-CONSTRUCTIVIST

De huidige, Westerse vorm van homoseksualiteit en de huidige dichotomie tussen homoseksualiteit en heteroseksualiteit zijn een uitvinding van de moderne tijd en zijn geen van beide terug te vinden in het antieke Griekenland.

VERSCHIL TUSSEN GRIEKENLAND EN ONZE CULTUUR

- Grieken: asymmetrie (oudere mannen en jongens)
- Westen: symmetrie (even oud)

KRITIEK OP SOCIAAL-CONSTRUCTIVISTEN

- (a) De breuk tussen verschillende perioden is nooit zodanig groot dat alle elementen van een oude 'seksuele vorm' verloren gaan.
Er wordt druk gerecycleerd: er zijn nog steeds een aantal elementen die we ook terugvinden in oudere vormen van homoseksualiteit
- (b) Achter de wilde veelheid van seksuele vormen gaan een beperkt aantal basisvormen schuil die telkens opnieuw opduiken, doorheen de tijd en doorheen verschillende culturen
- (c) Sociaal-constructivisten bezondigen zich ironisch genoeg aan een vorm van essentialisme: een bepaalde historische periode wordt gemakkelijk geïdentificeerd met een bepaalde vorm van homoseksualiteit (zoals pederastische vorm), maar het is duidelijk dat er een veelheid van homoseksuele vormen bestaat!

De geschiedenis van de herenliefde en de sociaal-culturele antropologie, leren ons dat er ondanks de duidelijke verschillen tussen vormen van homoseksueel gedrag, ook gelijkenissen en continuïteiten zijn. Vroegere vormen keren terug in hedendaagse vormen en vaak bestaan beide vormen ook gewoon naast elkaar (met geografische spreiding). Het feit dat er duidelijke continuïteiten zijn in de verschillende vormen, betekent niet dat er slechts één vorm bestaat (zoals essentialisten zeggen), maar wel verschillende vormen.

6. Conclusie

SEKSUELE VOORKEUREN ZIJN GEEN NATUURLIJKE SOORTEN

Homoseksualiteit en heteroseksualiteit zijn niet sterk biologisch verankerd, zijn niet onveranderlijk en universeel.

Kunnen we homoseksualiteit en heteroseksualiteit van elkaar onderscheiden?

SEKSUELE VOORKEUREN ZIJN GEEN SOCIALE CONSTRUCTEN

Homoseksualiteit en heteroseksualiteit zijn niet eindeloos, kneedbaar en variabel en sommige vormen lijken steeds opnieuw op te duiken in verschillende tijden en culturen.